

nr. 6 DECEMBER 2024 90. ÅRGANG

ORGANIST

bladet

ET BLAD I FORANDRING

OM ORGANISTBLADET OG DETS HISTORIE

ANMELDELSE

**EN VITAMININDSPRØJTNING
TIL KREATIVITETEN**

14 LANDE MØDTES TIL ECPCM I STRASBOURG

**UDVIKLING AF SALMESANG
OG LITURGI**

DOKS

DANSK ORGANIST OG KANTOR SAMFUND

Store Kannikestræde 8 – DK-1169 København K
Tlf. 33 79 16 85 (tr. 10-13)
doks@doks.dk - www.doks.dk
Sekretariatsleder: **Bjørn Arberg**
Mobil 21 47 04 30 (træffes ikke fredag)
Administrativ medarbejder:
Stine Fredsted Bergqvist

Bestyrelse DOKS

Karin Schmidt Andersen formand
Hendriksholm Kirke, København
Store Kannikestræde 8 – DK-1169 København K
ksa@doks.dk
Tlf. 21 28 00 72

Poul Skjølstrup Larsen næstformand
Gørslev og Volderslev Kirker
skjoelstrup@doks.dk
Tlf. 40 68 21 44

Anders Gaden kasserer
Helligåndskirken, Aarhus
anders@helligandskirken.dk
Tlf. 51 35 63 88

Bente Hogrefe Nielsen
Sjællands Kirkemusikskole
bente.hogrefe@mail.dk
Tlf. 29 67 13 01 - 46 96 46 92

Peter Bjerregaard
Godthaabskirken, København
pb@godthaabskirken.dk
Tlf. 26 36 87 61

Christina Beltoft
Nørre Tranders Kirke, Aalborg
beltoftchristina@gmail.com
Tlf. 98 14 91 73 - 61 71 91 73

Susanne Krog Thesbjerg
Sankt Hans Kirke, Odense
susannethesbjerg@hotmail.com
Tlf. 26 82 80 14

Akademikernes A-kasse

Vester Farimagsgade 13 - 1606 København V
Tlf. 33 95 03 95 - www.aka.dk

Organistbladet DOKS

Mikael Garnæs ansvarshavende redaktør
organistbladet@doks.dk - Tlf. 41 26 63 31

Annoncer sendes til annoncer@doks.dk
Annoncepriser: Se mere på www.doks.dk

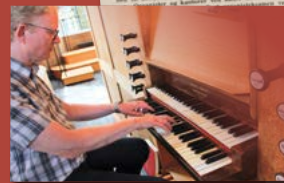
Deadline for redaktionelt stof: 5. januar 2025
Deadline for annonce-materiale: 5. januar 2025

Grafisk arbejde: spotON og RiisGraphics
Tryk: Litotryk A/S
Forsidegrafik: Helle Riis

4-9 OM ORGANISTBLADET OG DETS HISTORIE

10 REDAKTØRENS TILBAGEBLIK OG TAK

11 NORDISK TIDSSKRIFT TIDSSKRIFTET HYMNOLOGI UDKOMMER IGEN

12-13 REGISTERTAVLEN ÅRSKURSUS 2025 I SKAGEN I MAJ

14-15 ANMELDELSE: EN VITAMININDSPRØJTNING TIL KREATIVITETEN

16-17 EUROPEAN CONFERENCE FOR PROTESTANT CHURCH MUSIC

19 MUSIK TIL GUDSTJENESTEN 1. SØNDAG EFTER HELLIGTREKONGER, 1. TEKSTRÆKKE

20 ANMELDELSE ASTNER HAR SKABT STOR VARIATION

22-23 NYE PUBLIKATIONER ORGANISTEN, ORGELKORALER OG DRENGENES VERDEN

24 DOKS'EN UD AF BOKSEN HELE FAMILIEN SYNGER

Af Karin Schmidt Andersen,
formand for DOKS

ET KIG I KRYSTALKUGLEN

På denne tid af året ville det være naturligt at fremdrage højdepunkter fra 2024, men i stedet vil jeg gerne forsøge at se ind i 2025, hvor virkningerne af en række af de indsatsområder, DOKS har arbejdet med, vil folde sig ud.

De nye medarbejdermøder, som var et af resultaterne fra overenskomstforhandlingerne i 2024, skal stå deres prøve i det kommende år. De centrale parter er tæt på at være færdige med et omfattende vejlednings- og informationsmateriale til menighedsrådene, og her har DOKS' sekretariatsleder, som repræsentant for Akademikerne, gjort en stor indsats. Jeg ser frem til at folkekirken får etableret dette samarbejdsforum, hvor ledelsen er forpligtet på dialog med de ansatte.

Kirkeminister Morten Dahlin har igangsat to projekter, der parallelt ser på folkekirkens økonomi og menighedsrådenes arbejde. I styregruppen for det sidstnævnte, *Projekt for forenkling og bedre understøttelse af menighedsrådenes arbejde*, er jeg med som repræsentant for samtlige kirkefunktionærer. Gennem mange møder har der været indgående samtaler om alt, hvad der vedrører menighedsrådenes ansvarsområder, og store emner er blevet drøftet

og belyst fra flere sider. Arbejdet i styregruppen skal føre frem til en rapport, der afleveres til ministeren i januar. Herefter er det en politisk beslutning om det skal føre til en revision af Menighedsrådsloven. Uanset hvad resultatet af styregruppens arbejde munder ud i, er det kolossalt vigtigt at den respektfulde drøftelse mellem alle folkekirkens parter fortsætter i 2025 for at sikre en bæredygtig folkekirke i de næste årtier. Jeg mærker en stigende forståelse af, at folkekirken skal være et "vi" og ikke et "dem og os". Menighedsråd, gejstlige og ansatte skal ikke kun arbejde sammen, men også reelt samarbejde. Jeg forventer, at 2025 bringer os et godt stykke længere ad den vej.

En ny højmessevejledning er på trapperne fra landets biskopper, og DOKS har indgivet kommentar til det første udkast. Den endelige vejledning bør gøre det klart, at højmessens særlige status forpligter, og at samarbejdet mellem den teologiske og musikalske faglighed er en forudsætning for at organist og præst kan udføre deres respektive hverv. Samtidig kan nævnes, at det at Liturgisk Forum nu er ved at være etableret, må betyde at øget tværfaglighed og liturgisk viden bliver temaer i 2025.

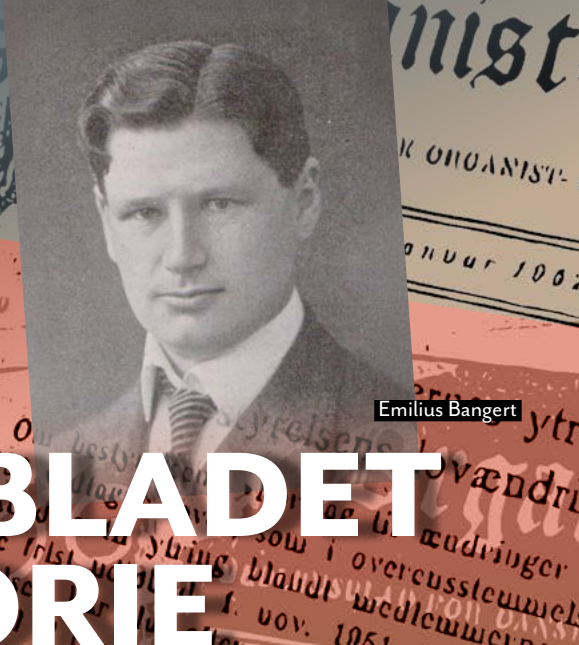
Helhedssyn på arbejdspladsen, godt arbejdsmiljø og respekt for medarbejdernes faglige kompetencer er en grundlæggende dagsorden for bestyrelsens arbejde. Derfor vil DOKS fortsat i det kommende år lægge resurser i Folkekirkens Arbejdsmiljøråd med Bjørn Arberg som formand, og vil her som i alle øvrige sammenhænge medvirke til at Arbejdsmiljøundersøgelsens anbefalinger bliver gennemført.

Et sidste kig i krystalkuglen skal handle om Organistbladet, der fra 2025 får ny redaktør og udsendes i en digitalvenlig udgave. Det betyder, at vores livskraftige 90-årige Organistblad går ind i en ny æra med velkendte elementer præsenteret fra nye vinkler. DOKS har meget at takke Mikael Garnæs for, der på fornemste vis har bestridt hvervet som redaktør siden 2007. Det vil ske den 24. januar, hvor alle medlemmer er velkomne til afskedsreception.

At spå om fremtiden er en svær disciplin. For foreningen DOKS, dens sekretariat og bestyrelse er der lagt nogle skinner, som arbejdet i 2025 vil køre videre ad.

Af Hans Chr. Hein,
Rektor for Løgumkloster
Kirkemusikskole

Emilius Bangert

OM ORGANISTBLADET OG DETS HISTORIE

Selvom DOKS var blevet stiftet i 1905, gik der omtrent 15 år inden det første trykte medlemsblad så dagens lys. Den første udgave af "Meddelelser" udkom d. 15. maj 1920, og om baggrunden herfor står at læse:

Fra forskellig Side er Bestyrelsen bleven gjort opmærksom paa Nødvendigheden af, at have et Meddelelsesmiddel mellem Bestyrelsen og Medlemmerne og disse indbyrdes, men vi tør ikke under de nuværende vanskelige Forhold indlade os paa et Medlemsblad i alm. Forstand. Derimod agter Bestyrelsen saa ofte der maatte være Anledning dertil at udsende "Meddelelser" af Form som nærværende saa Medlemmerne til enhver Tid kan være underrettede om, hvad der sker.

DOKS var på dette tidspunkt netop udtrådt af Dansk Tonekunstnerforening. Det var sket for at opnå forhandlingsretten over for ministeriet. Der var derfor en naturlig anledning til at udsende et eget medlemsblad; men ovenstående linjer antyder bestyrelsens bekymringer hvad angår økonomien. "Meddelelser" blev i de følgende år udsendt med normalt 4 numre pr. år og redigeret af den mangeårige formand Julius Foss. Indholdet var stærkt præget af emner som løn- og ansættelsesvilkår samt organisatoriske forhold: gennemgående punkter i de første årgange var den årlige generalfor-

samling, der afholdtes i Kvindelig Læseforening på Gl. Mønt, bestyrelsesvalg, pensionsforhold, vikarbestemmelser, klassificering, lønningslovene og ledige stillinger. Det kan konstateres, at bladet i de første knapt ti år ikke var et organ med indlæg fra medlemmerne, endelige debat imellem dem.

Det første lidt "muntre islæt" i bladet kom i foråret 1925, hvor bestyrelsen introducerede en konkurrence om at skrive en ny melodi til tre salmer! Det var tanken at lade de gode melodier, der måtte fremkomme, trykke og sende dem til samtlige kirker i landet. Bestyrelsen måtte dog et halvt års tid senere konstatere, at konkurrencen ikke blev en succes, idet kun 14 forslag var indsendt, og ingen af disse kunne passere bestyrelsens hårde censur inden offentliggørelse!

De første annoncer i "Meddelelser" kom i 1929, hvor der blev reklameret for såvel J.L. Emborgs "20 smaa Orgelpræludier" som Oluf Rings "Børnenes Klaverskole"!

Datidens omgangsformer var noget mere formfuldendte end nutidens, og et af de første medlemsindlæg sluttede med:

*Deres ærbødige
Medlem*

Hvor "Meddelelser" i de første år som oftest havde et omfang på 4-8 sider, forøgedes sideantallet med årene og ikke mindst, da navnet "Medlemsblad for Dansk Organist- og Kantorsamfund af 1905" blev introduceret i november 1934. Gudmund Elmquist var ny redaktør, men afløstes allerede samme år af domkantor Emilius Bangert, der i mange år skulle komme til at præge bladets linje og indhold.

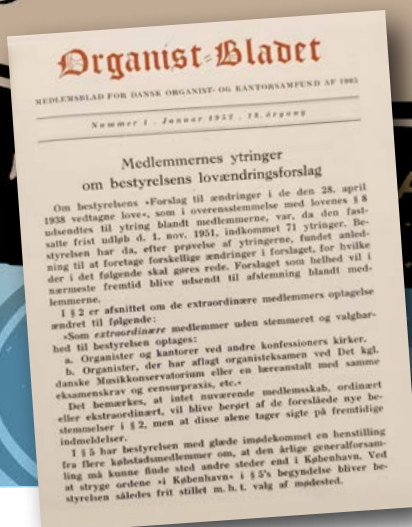
Hvor "Meddelelser" netop bragte det, som navnet angav, blev medlemsbladet fra starten et tidsskrift, hvor artiklerne havde førsteprioritet.

Anmeldelser og debatindlæg blev hyppige i spalterne, og der blev ikke lagt fingre imellem, således i en anmeldelse af C.F. Balslevs "Den lutherske kirkesang i Danmark", hvor prof. Erik Abrahamsen skriver om forfatteren, der "røber en generende uvidenhed" og slutter med at konstatere: "Balslev er himmelråbende uvidende"!

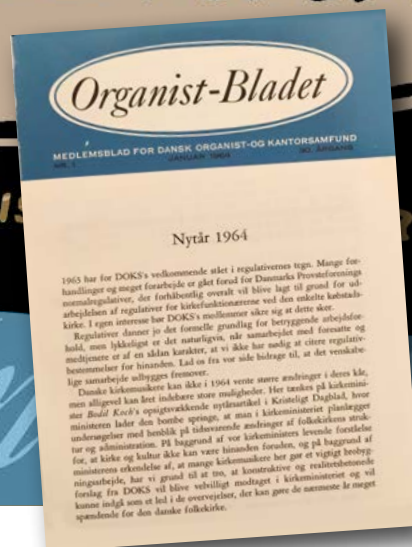
De nordiske kirkemusikmøder blev refereret in extenso i bladets spalter, og faglige artikler om især orgelbygning var varmt stof op gennem 1930'erne. Artikler om Buxtehudes liv og musik kulminerede i 1937 med en ugebladslignende dækning af den store Buxtehudefejring i anledning af 300-året.

1934

1952

1964

De første annoncer fra orgelbyggerierne kom også i bladets spalter i 1937 - og der har de været at finde lige siden.

Emilius Bangerts brede horisont og faglige kunnen gav bladets læsere mange forskellige impulser og informationer. Således kunne man inden for et par måneder i 1937-38 læse en artikel af Svend-Ove Møller om Nicolas de Grigny samt en nekrolog over Charles-Marie Widor, skrevet af Bangert selv.

Bindeled mellem medlemmerne

En ny redaktør tiltrådte i 1952, da Søren Sørensen overtog hvervet. Bladets titel blev nu ændret til det mere talesprogsagtige "Organist-Bladet" - som siden har udviklet sig over "Organist-bladet" (1983) til "Organistbladet" i 2002.

Søren Sørensen skrev ved tiltrædelsen bl.a.:

Bladets formål er stadig at være bindeled mellem medlemmerne og talerør for deres interesser, det sidste både i kunstnerisk og tjenstlig henseende, og til opfyldelsen af dette appellerer jeg til medlemmernes eget medarbejderskab.

Bladet udviklede sig i tiden med Peter Thomsen og især Emilius Bangert ved roret til at være det omtalte bindeled

og talerør for medlemmerne, og denne linje er blevet holdt af alle efterfølgende redaktører. Bladet udkom fra 1940'erne 6 gange årligt, og først i begyndelsen af 1970'erne begyndte bladet at udkomme som månedsblad.

Da Carsten E. Hatting i 1959 overtog redaktørhvervet, skrev han i en artikel i anledning af bladets 25-års jubilæum (1934-1959):

"... det ville være uretfærdigt at påstå, at medlemmerne ikke har været interesserede i at skrive fra tid til anden - om problemer, der optog dem, om forhold af interesse for standen, om fjerne og lokale nyheder etc., men ind imellem har redaktøren også fundet anledning til at minde medlemmerne om, at bidrag ville blive modtaget med taknemmelighed. Det kan være nok så vanskeligt for en redaktør at skabe et afvekslende og oplysende blad hver anden måned, hvis han er henvist til at skrive hele bladet selv."

Bladets alsidighed fortsatte op gennem 1960'erne med DOKS' mangeårige formand Axel Madsen og dennes efterfølger Ejner Dyhr Pedersen som redaktører.

En artikel fra 1960 af Povel Hamburger bar den prosaiske overskrift "Om at gå fra F-dur til d-mol". Under denne finurlige titel gemte sig en musikanalyse af

et afsnit i Bachs "Toccat i F-dur", bl.a. følgende:

... Vejen tilbage til d-mol er dog ikke lang, og nu skal det åbenbart være alvor, for t. 21-22 får vi ikke alene d-mols "neapolitaner", men også dens vekseldominant efterfulgt af kvartsekt- og dominantseptim akkord - efter god gammel opskrift det ubedragelige tegn på basta, Færdig! Tilsyneladende gribes Bach nu helt af distraktion. I alt fald bliver han herfra og lige til t. 28 stikkende på et dominant-orgelpunkt, hvorover han ligesom på må og få lader høre en række afrevne akkorder. Når man sådan drømmer midt i færdslen, må det da gå galt, og t. 29 sker der også en veritabel katastrofe. Åbenbart tilsigtede Bach her - uvist med hvilket formål - en skuffende kadence V7 - VL men da - o skræk - glider hans venstre fod på pedalet, således at den i stedet for at dreje op på B ramler ned på As med Es-durs dominantsekundakkord som uoprettelig følge...

Hvem siger så at musikanalyse ikke kan være medrivende læsning?!

Af og til var bladet hjemsted for satiriske indlæg, hør blot et uddrag af Finn Viderø's artikel fra 1968, "Organisten", hvor en ung organist er til ansættelses-samtale:

Helge Gramstrup

1998

... Men inden det indledende kaffebord med menighedsrådet måtte han hos rådets ældste medlem, den alderstegne forstanderinde for husholdningsskolen, fru Clara Butterdeich, gennemgå et krydsforhør om sin kristentro, sin stilling til Marilyn Monroe, professor Lindhardt og tidens farlige tendenser, ikke blot sex og hash, men også "disse hersens Laub-ske kætterier, som enhver ordentlig menighed må holde sig fra livet, for at der ikke skal blive uro i geledderne". Først senere gik det op for vor ven, at denne lille åndelige komedie havde haft til hensigt i sidste minut at diskvalificere ham til fordel for fru Butterdeichs grandnevø, en håbefuld ung mand, der var opdraget med Den Danske Koralbog og siden havde holdt sig på den brede og farbare vej til almen yndest...

Charley Olsen havde været inde som redaktør i et års tid først i 1960'erne; og blev i 1976 ny redaktør.

Foreningen af Præliminære Organister blev stiftet i 1972, og foreningen havde indtil 2002 bladet fælles med DOKS. Dette manifesterede sig ikke blot i foreningsstoffet, men også i adskillige artikler ved FPO-redaktørerne.

Helge Gramstrup

I 1982 overtog Helge Gramstrup redaktørstolen, og han fortsatte linjen

med mange faglige og alsidige artikler: Portrætter af bl.a. franske komponister, gennemgang af Grundtvig-salmer, danske komponistportrætter ved Gramstrups mangeårige medredaktør, John W. Horsner, "Orgelbüchlein"-studier ved Peter Møller, melodi- og koralbogsstudier, "Gudstjeneste under musikkens auspicer" ved A.F. Nørager Pedersen, orgelhistoriske artikler, osv., osv.

Listen over bidragydere er lang og spændende, og emnernes spændvidde vidner om redaktørens alsidige interesse for og kundskab om musik og kirke.

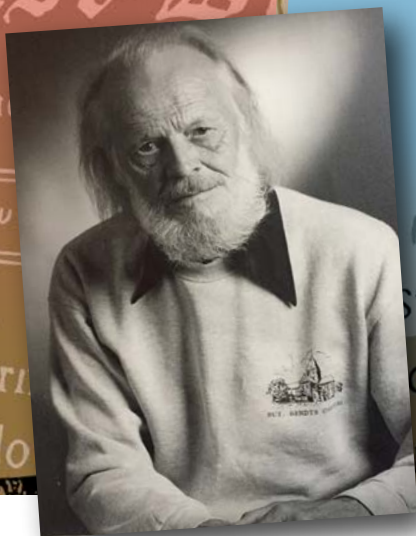
Indlæg i bladet fra ældre kolleger med erindringer og beskrivelser af oplevelser i ungdommen har ofte været tankevækkende – og morsomt stof. Således skrev Hans Møllerup i 2005 om sin tid som assistent for Niels Otto Raasted ved Københavns Domkirke:

.... Raasted havde for længst vænnet sig til at være omgivet af tjenende ånder og andægtige elever. En af dem var Paul Nicolet, der i sine unge år sad bagvagt ved morgenandagten, "for hvis nu Raasted skulle brække benet...". Den morede man sig, over, og der lød et latterbrøl, da det rent faktisk indtraf: Raasted havde brækket benet! Nicolet reddede en morgenandagt hvor præsten ikke var nået frem. Som præstesøn følte han, at han

godt kunne læse tekster og bønner og lyse velsignelsen. Bagefter spurgte han pastor Poul Verner Hansen (den senere domprovst), om han ikke havde været "vaks ved havelågen"? Svaret lød: jo da – der var bare lige det sted, hvor du bad for Islands millioner. Hvor mange af dem er der mon på Island? Det skulle have været "Islams millioner" ...

Gunnar Frello skrev om sin "stærkeste musikoplevelse", da han som helt ung var blevet organist ved Henne Kirke:

Jeg har spillet til mange tusinde begravelser og bisættelser, men kun én gang en juleaftensdag, i 1944. Begravelsen var kl. 12, jeg blev i kirken, skulle spille til julegudstjeneste kl. 16. Kl. 14 var der tysk gudstjeneste, der var flere gange så mange tyskere som danskere på egnen. Jeg skulle ikke spille, var også helst fri, tyskerne havde selv en organist. En Obergefreiter dukkede op på pulpituret, og jeg var – første og eneste gang – nødt til at give en tysker hånden, i min bevidsthed var en god tysker en død tysker! Soldaterne kom, den tyske feltpræst stod nede i kirken og heilede, når han hilste på en officer! Værnemagten var ved at være slidt. Der var vel flest soldater i almindelig, normal alder, men mange var for gamle, og en del så alt for unge, der var drenge på min egen alder, med bløde ansigter og i for store, slidte

Gunnar Frello

2002

uniformer. Mange ville sikkert være døde inden næste jul, rykkede det lidt ved min forestilling om den gode, døde tysker? Den tyske organist spillede, så jeg måbøde over, hvad han kunne få ud af det lille, gamle orgel. Og soldaterne sang! Det var jul, og de var i krig, alle længtes hjem. De sang Stille Nacht – en menighedssang jeg aldrig kom til at høre igen. Flerstemmigt, med overstemmer, og organisten styrede, trak et register, skubbede ind, sangen fulgte, steg, faldt! Måske lever nogle af dem endnu! Når jeg husker den tyske julegudstjeneste i Henne Kirke i 1944 så klart, så gør de den gang unge soldater sikkert også!

DOKS' daværende formand Karsten Jensen skrev ved indgangen til 2006 smukt om samarbejdet i gudstjenesten:

Netop faglighed og kvalifikationer er nøgleord i det, som jeg vil betegne som den vigtigste samarbejdsrelation for organister, nemlig samarbejdet med præsten omkring gudstjenesten. Samarbejdet omkring gudstjenesten er selvfølgelig alle kirkelige medarbejderes samt menighedens opgave, men i den sammenhæng indtager præst og organist nu en gang en særstilling. Hvis ikke dette samarbejde er tillidsfuldt og præget af gensidig respekt i forbindelse med forberedelsen og gennemførelsen af gudstjenesten, så bilder jeg mig ind, at gudstjenestedelta-

gerne kan høre det. Den faglige uenighed skal man ikke være bange for. Den kan faktisk være meget befordrende for samarbejdet. Men hvis ikke begge parter anerkender ligeværdigheden i samarbejdet, er der fare på færde. En ligeværdighed, som er fastslået i vores regulativer: "Gudstjenesten gennemføres som forud aftalt mellem den tjenestegørende præst og organist". Det skal altså aftales. Hvis den ene part vil gennemtvunge sine ønsker, er der jo ikke tale om en aftale. Ligeværdigheden er en vigtig forudsætning for samarbejdet.

Så er det sagt!

"Koralbog til Den Danske Salmebog" fik en noget lunken modtagelse ved sin fremkomst, og et par år senere ironiserede Lars Kristian Hansen over bogens format med bl.a. følgende linjer:

Efter godt og vel et par år i karambolage med den nye koralbog må tiden være kommet til en midlertidig brugerstatus. Første erfaring: Ved afhentningen hos musikhandleren af de 5 eksemplarer, arbejdspladsen havde bestilt. Sjældent har de 200 meter hen til bilen været så pinefulde. Med arme så lange som en orangutang, blev bøgerne endelig bugseret ind i bagagerummet. Hjemturen foregik sindigt med et svagt protesterende køretøj. Følgende dag genoplevede

en mørbanket overkrop skoletidens gymnastiklektioner. Med den hensigt at gennemspille nogle af de nye salmer på kirkens veltjente Hindsberg-klover lagde jeg bogen møjsommeligt til rette. Venstre- og højresiderne hang ud over nodehylden som bedrøvede hundeører. Hældningen var faretruende, og midt i 1. vers satte koralbogen så at sige "sig selv på det nederste sted", dvs. rutschede ned over tangenterne med en yndefuld dissonans for til slut at havne på gulvet. Konklusion: Undgå at spille salmer først eller sidst i bogen. Mellem nr. 200 og nr. 400 fungerer det sikrest.

Med udgangen af 2006 takkede Helge Gramstrup af efter 25 år som redaktør af Organistbladet. Charlotte Muus Mogensen skrev bl.a. om Gramstrups engagement i flere af DOKS' udvalg, bl.a. Nytårspublikationsudvalget og Stævneudvalget. Som den længst siddende redaktør af bladet havde han med faglig indsigt, ildhu og humor sørget for et blad med mange bidragydere og en stor spændvidde af emner. Hans egen afskedsreplik i bladet:

Og så vil jeg gøre kaptajn Jespersens sidste og uforglemmeligt fyndige enstavelsesord i Statsradiofoniens – og min barndoms – daglige morgengymnastik til mit: Slut!

2007

Mikael Garnæs

2018

Faglige artikler og debat

Den nye redaktør fra 2007 blev Mikael Garnæs, og han fortsatte bladets linje med fine, faglige artikler, der også kunne afføde debat. Et af de bedste eksempler herpå var en serie artikler af John Wedell Horsner om "Orgelbevægelsen – ideologisk og klangligt", der i flere måneder affødte debat især fra den ældre generation af organister, der i flere tilfælde kunne bidrage med erindringer til nuancering af de billeder, man i eftertiden måske fejlagtigt kunne danne sig. Således skrev Steen Lindholm om sin tid som assistent ved Københavns Domkirke:

De følgende fire år blev en pragtfuld organistlæretime i Vor Frue kirke. Wöldike er hævet over enhver tvivl den bedste gudstjenesteorganist, jeg har mødt. Som Thomas Laubs discipel forestiller man sig måske, at Løven var tilhænger af et objektivt salmespil med blege registreringer, men sådan var det slet ikke, tværtimod. Som organist havde han studeret hos den store tyske senromantiker Karl Straube, og denne omstændighed fornægtede sig ikke. Løven var i sit klangvalg romantiker, som Laub vistnok også havde været det. Med røststemmer og flot farvning af klangen førte domorganisten salmesangen med stor autoritet.

Hans tempi var lidt til den rolige side, men vokalfornemmelsen svigtede aldrig: det var endog meget behageligt at synge sammen med ham, og som ved morgensangen i mine drengeår på Sangskolen følte man sig løftet.

Organistbladet har altid nydt godt af de mange skribenters vid og skriftlige evner. Således også i en kommentar af Karl Bech-Larsen i 2009 til foreningens nytårspublikation, der netop havde indeholdt en orgelsats over "Om lidt bli'r her stille":

"Om lidt"? Nej, om det hele!

Om lidt bli'r her stille. Om lidt er det forbi. Er det ordlyden af Folkekirkens nye trosbekendelse, som nyder tilslutning og opbakning fra et forbløffende antal folkekirkemedlemmer, et forstemmende antal præster og nu tilsyneladende også den organisation, som jeg troede repræsenterede mine professionelle interesser? Et tu, DOKS? Fik du set det, du ville? Tja, ellers er det godt nok ærgerligt! For der kommer ikke mere. Hverken nu eller siden... At afslutte en kirkelig begravelseshandling med "Om lidt" er en negering og en ophævelse af alt, hvad der under handlingen i bønner, læsninger og salmer er sagt om kødets opstandelse og det evige liv.

Traditionen med gode, musikfaglige analyser og artikler har været holdt i hævd gennem alle årene – således bl.a. i Kai Ole Bøggilds mange artikler om Buxtehude og barokmusik. Men også nye emner kom på banen, f.eks. forhold på arbejdspladsen, og Morten Hinz førte gennem ti fine artikler om konflikt-håndtering læserne ind i emnet med tid til eftertanke og selvransagelse. Som korleder blev man oplyftet af at læse et indlæg om "Voksenkorets betydning set fra menighedens synspunkt", som Torben Venndt, formand for Christians Sogns menighedsråd i Fredericia, skrev i 2013:

Hvis vi kan blive enige om, at sangen er en væsentlig del af gudstjenesten og de kirkelige handlinger, så kan vi roligt sammenfatte, at voksenkoret har en vigtig rolle at spille ved de kirkelige handlinger – men ikke kun i denne sammenhæng. Voksenkoret udgør en slags "tredje dimension", idet koret også tjener til medskabelsen af selve kulturen omkring kirken – og dens måde at være kirke på. Voksenkoret er et helt særligt "aktiv", som – når det lykkes – tjener som det kit, der knytter menigheden sammen med de kirkelige handlinger.

Nyt format

Fra 2018 fik bladet et nyt format, idet man gik fra det gængse A5-format til

Nummer 6 2024

det større format "letter". Samtidig fik bladet et andet grafisk udtryk fra noget stramt og klassisk til noget mere spraglet og "moderne". En anden væsentlig ændring var overgangen til udgivelse hver anden måned.

Et øget fokus på omtaler og anmeldelser af bøger, noder og CD'er har kendetegnet årgangene fra 2018, og ligeså rubrikker, hvor en organist i kort form fortæller om sine musikvalg til en bestemt søndag i kirkeåret. Et forfriskende tiltag bør også nævnes: Serien "postulatet", hvor fem personer med folkekirkelig baggrund kommer med svar på et aktuelt emne - et postulat. I de senere årgange af bladet har flere udenlandske skribenter bidraget med anmeldelser m.v., hvilket på god vis har modvirket eventuelle tendenser til "indavl"!

Sammenfattende kan man med god ret fastslå, at Organistbladet i de mange år fra 1920 har befordret en samtale, en diskussion og sat lys på forskellige holdninger til fagets forhold. Det er vel også det, man ønsker af et fagligt medlemsblad, og når bladet med udgangen af 2024 ophører med at blive udgivet i fysisk form som blad, er det samtidig et farvel til Mikael Garnæs som redaktør efter knap 20 år. Der er al mulig grund til at takke både ham og alle tidligere

redaktører for deres store indsats, og det må blive spændende at se, hvorledes foreningen i den rent digitale fremtid kan få formidlet viden og fremmet diskussion mellem medlemmerne i samme omfang som hidtil.

Kommunikation er også et musikalsk anliggende, og her kan afslutningsordene fra en artikel fra 2023 af Morten Ladehoff passende sættes:

Den nye kompositionsmusik har de senere år fået børstet det værste støv fra 1950'ernes modernisme af sig. Den er stadig seriøs og eksperimenterende, men på en langt mere udogmatisk og rummelig måde end forhen. Det er den klingende musik og ikke rigide intellektuelle konstruktioner, der er i fokus. Eksistensberettigelsen for den eksperimenterende musik er at være ekstrem og grænsesøgende, og den mister sin betydning hvis den begynder at lefle for den brede befolknings gunst. Men musik og kunst er noget, der udfolder sig mennesker imellem - den er ikke noget værd i sig selv. Derfor skal den nye musik spilles, lyttes til og diskuteres for at være i live. Jeg tror aldrig at åbenheden, mangfoldigheden og spændvidden i de musikalske udtryk har været større end de er nu. Og der er stadig plads til flere entusiaster i klubben - også organister.

Vidste du ...

... at forsikringspakken hos TJM Forsikring er Bedst i test?

Scan koden, eller læs mere på tjm-forsikring.dk/doks

TILBAGEBLIK OG TAK

I 2006 ringede DOKS' daværende næstformand Charlotte Muus Mogensen og spurgte, om jeg ville være interesseret i at overtage jobbet som redaktør af Organistbladet. Helge Gramstrup, der havde gjort en kæmpe indsats gennem 25 år, ønskede at gå på pension. Når jeg ser tilbage på starten, må jeg nok indrømme, at det først var efterhånden, at opgavernes mangfoldighed gik helt op for mig. Også selvom vi havde haft møder og forventningsafstemninger med bestyrelsen, og selvom Helge havde ydet al tænkelig hjælp med at sætte mig ind i sagerne ved flere besøg hos ham i Aarhus. Dengang var redaktøren en enmandshær, der lavede det hele selv: Indsamling af artikler, stillingsannoncer, mærkedage, debatstof, layout samt kontakt til trykkeri og postvæsen. Den eneste anden medarbejder var annoncerredaktøren, i begyndelsen Eva-Marie Kjæhr Olesen, senere Poul Skjølstrup Larsen, som havde kontakten til de kommercielle annoncører. Resten stod redaktøren for, og bestyrelsen viste stor tilid. Det var et udfordrende blækspruttejob, layoutprogrammerne var en ny verden for mig i begyndelsen, men spændende var det søreme, og lige fra starten blev man fanget

ind af den særlige DOKS-samarbejdsånd, en frihed under ansvar, som har gjort det til en konstant glæde at arbejde sammen med skiftende bestyrelser og skrivende DOKS-medlemmer.

Bladet udkom i A5-format, og sideantallet var variabelt. Det skulle blot kunne deles med 16, for det var det antal sider der kunne være på et trykark. På den måde blev det også muligt at bringe ganske lange artikler, som f.eks. Kai Ole Bøggilds legendarisk grundige Buxtehude-studier, og der var plads til debatindlæg fra medlemmerne, hvilket ikke sjældent bragte både liv og spænding i bladet.

Det var før internettet blev den dominerende platform, og bladet var stadig DOKS' primære kommunikationsmiddel med medlemmerne og omverdenen. Det udkom hver måned, og stillingsannoncerne og personalia var de mest læste sider. Det var som DOKS' svar på Se & Hør: hvem havde fået hvilken stilling, og hvem fyldte rundt? I dag er der kommet EU-regler, der forbyder at man fortæller, hvem der er medlem af en forening, ligegyldig hvor respektabel den ellers er, så personoplysningerne er røget ud. Og stillingsopslagene er flyttet til hjemmesiden, hvor det hele fungerer meget hurtigere og mere smidigt.

Tidens hjul løber hurtigt, og i 2017 tog bestyrelsen og den nye formand Karin Schmidt Andersen initiativ til at modernisere bladets profil. Der blev oprettet et bladudvalg, hvor der blev brainstormet med liv og lyst, og februarnummeret 2018 markerede en ny begyndelse for Organistbladet. Det gamle, støvede design blev forladt og erstattet med et nyt professionelt design kreeret af Helle Riis. Formatet blev ændret til "letter" og udgivelsesfrekvensen sat ned til 6 numre om året. Der blev indført årlige møder i bladudvalget, hvor der blev evalueret, redaktøren fremlagde forslag til det kommende år, og udvalgsmedlemmerne bidrog med ideer.

For undertegnede har der ikke været tale om nogen fornemmelse af "kontroltab", langt mere en glæde over at få nye legekammerater og få frigjort kræfter til de områder af redaktionsarbejdet, hvor jeg bedst kunne gøre fyldest. Det har været et privilegium at arbejde med faglige artikler, anmeldelser og de mange interviews med DOKS-medlemmer til brug for "Musik til gudstjenesten" og "DOKS'en ud af boksen". Her på falderebet vil jeg sige en stor tak for samarbejdet med grafiker Helle Riis, Kirstin Bohn Christiansen, der sammen med Helge Gramstrup har været en skarp korrekturlæser gennem alle årene, sekretariatsleder Bjørn Arberg, formand Karin Schmidt Andersen, bladudvalget, bestyrelsen og ikke mindst alle de kolleger, der har bidraget til bladet. Jeg glæder mig til at få mere tid til bl.a. at norde med musikhistoriske emner i fremtiden, men Organistbladet har været et af mit arbejdslivs mest spændende opgaver.

Mikael Garnæs ved orglet i Reformert Kirke
i København 2020

GENOPSTÅET TIDSSKRIFT FOR SALMEFORSKNING

Efter fire års pause er tidsskriftet *Hymnologi – Nordisk tidsskrift* udkommet i et nyt Open Access-format. Det er med andre ord frit tilgængeligt for enhver der har adgang til internettet. Tidsskriftet udkom første gang i 1971 under navnet *Hymnologiske Meddelelser* som organ for Salmehistorisk Selskab i Danmark. Det udviklede sig dog snart til et tidsskrift for salmeforskere fra hele Norden. I 1988 blev netværket Nordhymn stiftet, og i 2006 blev tidsskriftet så omdøbt til *Hymnologi – Nordisk tidsskrift*. Det udkom i trykt form sidste gang i 2020.

I sin ny form og som talerør for Nordhymn vil *Hymnologi – Nordisk tidsskrift* yderligere styrke den internordiske samtale om salmer. Den kulturelle diversitet som findes mellem (og indenfor) de enkelte nordiske lande, belyser alt det de har til fælles. Når vi bliver klogere på hinanden, bliver vi også klogere på os selv.

Tidsskriftet udgives i samarbejde med det finske selskab for hymnologi og liturgik på platformen journal.fi, som svarer til det danske tidsskrift.dk. I den ny redaktion sidder finske Samuli Korkalainen, svenske Sofija Lazi Pedersen og danske Helen Rossil.

Redaktionen arbejder for at styrke nordisk salmeforskning, og hvert nummer vil rumme en sektion af forskningsartikler der har været igennem en peer review-proces. Der vil også være en sektion med anmeldelser af relevant litteratur og f.eks. web-baseret materiale og cd'er. Endelig vil hvert nummer have en sektion med rapporter og "småt & godt" af blandet karakter. Med denne struktur ønsker

redaktionen at skabe en platform for samtalen mellem forskere og praktikere fra forskellige faggrupper med interesse i salmer og salmesang, herunder naturligvis kirkemusikerne.

Hymnologi vil udkomme to gange årligt, med et tematisk vinternummer og et åbent sommernummer. Call for Papers til det tematiske nummer vil annonceres i god tid. Andet nummer af det ny *Hymnologi* har temaet "salmer i det 21. århundrede" og skal udkomme i december 2024.

Med det ny format og med de tematiske numre vil tidsskriftet bidrage til at udvikle nordisk salmeforskning. Salme- og salmebogshistorie har stadig sin helt naturlige plads i *Hymnologi*, men ambitionen er også at udforske salmesang i praksis, salmer i bevægelse, processerne med udarbejdelse og indsyngning af nye salmebøger og tillæg, minoriteternes salmer – og mange andre områder.

Redaktionen opmuntrer hermed interesserede danske organister til at henvende sig til redaktionen. Både artikler og materiale til anmeldelse modtages. Man er også meget velkommen til at skrive, hvis man har en idé. Kontaktoplysninger findes på tidsskriftets hjemmeside.

<https://hymnologi.journal.fi>

Brug din medlemsfordel – book en lækker feriebolig!

Interesseforeningen råder over nogle skønne ferieboliger. Som medlem af DOKS og kunde i TJM Forsikring kan du få glæde af disse. Vælg mellem tre sommerhuse i hhv. Blåvand, Skagen og Blokhus og to ferielejligheder i Fuengirola og Prag.

I sæsonen fordeles ferieboligerne i første omgang ved lodtrækning.

Se mere om booking, lodtrækninger og priser på: <https://if.bookhus.dk>. Vælg "Opret bruger" på forsiden. For at oprette brugerprofil skal du bruge et policenummer på én af dine forsikringer i TJM Forsikring. Er du allerede oprettet som bruger, skal du blot skrive det brugernavn og kodeord, du valgte, da du oprettede din brugerprofil, i felterne "Brugernavn" og "Kodeord".

"Hymnologi - nordisk tidsskrift" går online

Tidsskriftet er udkommet siden 1971 (først som "Hymnologiske meddelelser"), men har ligget stille siden 2020.

Nu er tidsskriftet genopstået i en online-version med styrket internordisk samarbejde og en ambition om kombineret styrket faglighed og bredt udsyn. Første nummer udkom i sommer, og i december kommer andet nummer, som har temaet 2000-tallets salmesang og -produktion. Hvert nummer består af 1. et mindre antal peer reviewede forskningsartikler, 2. anmeldelser og 3. rapporter og "små og godt" - sidstnævnte en åben kategori.

Det skal udkomme to gange om året med ét tematisk og ét åbent nummer.

<https://hymnologi.journal.fi/>

Afskedsreception for Mikael Garnæs

Organistbladets redaktør siden 2007, Mikael Garnæs, har valgt at gå på pension.

DOKS' bestyrelse inviterer i den anledning samarbejdspartnere og alle medlemmer til en reception, hvor vi kan sige tak til Mikael og hylde ham for det store og kompetente arbejde, han har udført for foreningen gennem 18 år.

Fredag d. 24. januar 2025 kl. 15.00-17.00

DOKS' sekretariat, St. Kannikestræde 8, København K
p.b.v. Karin Schmidt Andersen

Husk DOKS' årskursus

Sæt kryds i kalenderen ved dagene **5.-7. maj 2025**. Der finder DOKS' årskursus sted i Skagen. Du kan se frem til gudstjeneste, koncerter, workshops, generalforsamling, besøg på Skagens Museum, Grenen og ikke mindst kollegialt samvær.

Tarm Kirkes menighed

Tarm Kirke får Folkekirkens Arbejdsmiljøpris

Folkekirkens Arbejdsmiljøråd har udnævnt vinderen af Folkekirkens Arbejdsmiljøpris 2024. Arbejdsmiljøprisen blev indstiftet og uddelt for første gang i 2023. Hensigten med prisen er at sætte fokus på de folkekirkelige arbejdspladser, der arbejder professionelt og systematisk med arbejdsmiljøet, og som kan tjene som inspiration for andre. Vinderen i 2024 blev Tarm Kirke med følgende begrundelse:

Tarm Kirke vinder prisen og anerkendes for at fremstå som en samlet enhed med præster, menighedsråd og kirkefunktionærer, der over en periode fra 2016 til 2024 har arbejdet fokuseret med at fastholde og optimere det gode arbejdsmiljø.

Det målrettede arbejde for at være en god arbejdsplads kan ses i den høje trivsel. Derudover er der udarbejdet en personalehåndbog, og menighedsrådet har arbejdet med åbenhed, inddragelse og nærvær, ligesom der også er vedtaget forskellige politikker.

Jerne Kirke i Esbjerg og Hørsholm Kirkegård var også nomineret til prisen.

Kunstnerisk og pædagogisk udviklingsvirksomhed på DKDM

DKDMs nye orgelprofessor, domorganist Kristian Krogsgaard, har fået mulighed for at kaste sig over to spændende projekter:

Lyden af Carl Nielsens Commotio i Aarhus Domkirke. Indspilning.

Restaureringen af orglet 2018-20 sigtede blandt andet mod at genskabe orglets klang fra 1927. Klangen blev "designet" bl.a. med Emilius Bangert som konsulent. Bangert spillede en af de første opførelser af *Commotio* på domkirkens orgel i august 1931. Gennem kildestudier og også udblik til de senere års orkestreringer af *Commotio* af Bo Holten, Karl-Aage Rasmussen og Hans Abrahamsen, vil Kristian Krogsgaard søge at finde en autentisk lyd til *Commotio*, som tilgodeser den klanglige æstetik, som lå bag udformningen af orglets klang, da orglet blev ombygget og udvidet i 1927 i en brydnings-tid mellem romantik og orgelbevægelse.

Indføring i orgelrelevant historisk opførelsespraksis på dansk. Et pædagogisk redskab.

For organister har det, som normalt går under betegnelsen Historically Informed Performance Practice, i årtier hørt til den grundlæggende pædagogik på konservatorieniveau i forbindelse med realiseringen af repertoiret fra renæssancen til senromantikken. Emnet italesættes i forbindelse med hovedfagsundervisningen i repertoirespil, men der findes ikke meget dansksproget undervisningsmateriale, der giver et overblik over de grundlæggende kildebaserede tendenser indenfor feltet. Kristian Krogsgaard vil med dette projekt udarbejde et skriftligt materiale, som giver en grundlæggende introduktion til historisk informeret fortolkning af primært tysk og fransk (med afstikkere til italiensk, spansk og nederlandsk) orgelmusik fra det 17. og 18. århundrede.

Kristian Krogsgaard

DOKS-ARRANGEMENTER

17. januar, 28. februar (online),
28. marts, 25. april (online),
5. maj

Bestyrelsesmøder i DOKS

24. januar

kl. 15.00-17.00 Afskedsreception for
Mikael Garnæs i DOKS' sekretariat

5.-7. maj 2025

DOKS' årskursus i Skagen

KURSER

27.-29. januar 2025

Gudstjenestekonference i Haslev. Kroppen
i gudstjenesten og gudstjenesten i kroppen

FESTIVALER OG KONCERTTRÆKKER

KØBENHAVN

7.-21. december

KØBENHAVNS DOMKIRKE
Matinée lørdage kl. 12-12.30

4. januar

KØBENHAVNS DOMKIRKE
kl. 12-13 Olivier Messiaen: La Nativité du
Seigneur, Hanne Kuhlmann, orgel

6. december – 28. februar

TRINITATIS KIRKE
Konserter hver fredag klokken 16:30 med
undtagelse af 27. december

AARHUS

22. & 29. januar, 5. februar

SKT. LUKAS KIRKE
Klassiske vinterkonserter
onsdage kl. 12-12.45

HADERSLEV

16.-20. december

HADERSLEV DOMKIRKE
Julekonserter med 20 minutters orgelmusik
hver dag kl. 16.30

EN VITAMININDSPRØJTNING TIL KREATIVITETEN

Mads Høck, Erik Kolind & Søren Christian Vestergaard: Inspirationsbog til udfærdigelse af salmeforspil med relation til tradition, musikhistorien og orgellitteraturen
Forlaget Mixtur. Pris: 399,-

Bogen er skrevet i fællesskab af Mads Høck, Erik Kolind og Søren Christian Vestergaard, alle tre erfarne undervisere i liturgisk orgelspil ved Det Kgl. Danske Musikkonservatorium, og den henvender sig til alle organister og orgelstuderende. De 222 sider, trykt på godt papir og indbundet med fleksibel plasticspiralryg, er opdelt i tre dele: Del 1 – generelle betragtninger og værktøjer. Del 2 – stilarter, kronologisk. Del 3 – salmeforspil og stilarter på kryds og tværs.

Min interesse blev med det samme vakt, da jeg hørte om denne udgivelse. Salmeforspil, hvad enten de er nedskrevne eller improviserede, er en stor del af alle organisters hverdag. Der findes talrige udgivelser med nedskrevne forspil og også en del egnede improvisationsskoler. Men udvalget er ret begrænset for den der gerne vil finde decideret undervisningsmateriale til selv at udfærdige nedskrevne forspil. Så derfor falder denne inspirationsbog på et tørt sted.

Emnet er stort, for der er nærmest ikke grænser for, på hvor mange måder man kan udarbejde et forspil. Både hvad angår form, teknik, tekstur og stil. Den aktuelle danske koralbog (og tillæg) har aldrig været mere stilpluralistisk, og med inspiration fra orgellitteraturen (og i virkeligheden fra al anden musik) er inspirationskilderne udtømmelige.

Og det ved forfatterne godt.

Generelt synes jeg de har truffet rigtig fornuftige valg i forhold til disponeringen af materialet, som er fint og gennemarbejdet, og lige til at gå til. Opdelingen i henholdsvis teknik og stil giver god mening, selvom det er umuligt i praksis ikke at lade de to overlappe en smule. Indimellem er der lige vel mange eksempler som viser det samme, og man kunne også godt have været lidt skarpere på hvilke eksempler fra musikkulturen man har valgt at citere. Men det er småting, for det er en meget inspirerende bog at dykke ned i.

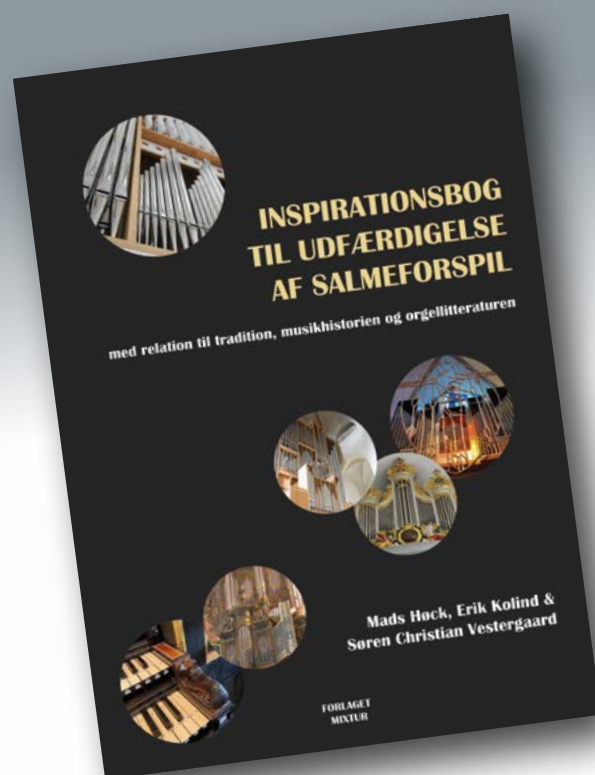
Mange steder optræder det samme forspil i mere og mere udarbejdede versioner. Dette giver et godt indblik i den praktiske arbejdsgang og er meget brugbart for den læser, som gerne vil tilegne sig stoffet. Og så er der mange steder foreslået øvesalmer til de omtalte teknikker og stilarter.

Del 1 starter med gode ideer til måder at spille hele salmen igennem på. Noget der kan være rigtig brugbart ved mere ukendte melodier. Fra den helt enkle gennemspilning af koralbogssatsen til den leg med toneartsskift, teksturer og ABA-former, som afsnittet ender med.

Så kommer der et fint og pædagogisk afsnit der tager afsæt i pileforspillet, som dog med gentagelser, harmonisk udvikling, sekvensmønstre og indskudte imitationsafsnit hurtigt udvikler sig til noget virkelig brugbart. Jeg savnede kun, at forfatterne gjorde opmærksom på muligheden for i gentagelsen at bringe temaet i et andet tonekøn, f.eks. Tp eller Sp. Det er en ressource, som det er synd ikke at udnytte.

I afsnittet om de uundværlige sekvenser berøres kvintskridt-, rosalie- og inganosekvensen (hhv. sekundvis faldende/stigende og tertvis faldende) i forskellige variationer og med forslag til aktivering af de enkelte stemmer. For fuldstændighedens skyld havde jeg nok prioriteret også at nævne den tertvis stigende sekvens (som dog ikke har noget selvstændigt navn). Gerne på bekostning af nogle af de "aktiverede" eksempler, som man alligevel ville skulle lave anderledes i det aktuelle forspil. Alle fire sekvenstyper er uhyre brugbare, både i det nedskrevne og det improviserede forspil.

Polyfoni, kontrapunkt og fugerede forspil er et meget omfattende emne, der nemt alene kunne udfylde en hel bog af sam-

me dimensioner. Så der skal prioriteres benhårdt i dette kapitel, en ikke helt let opgave. Vi kommer omkring samklang, kanon, real/tonal besvarelse, dobbelt og obligat kontrapunkt på en forholdsvis enkel og overskuelig måde.

Når vi kommer til den del, hvor forfatteren viser færdige forspil, kunne jeg godt have ønsket mig større fokus på, at det er en lære-bog. Forspillene med obligat kontrapunkt er rigtig fine, men hvorfor er det vigtigt i en lærebog at vise eksempler på konkrete melodier der kan gennemføres i 4-stemmig kanon, når det ikke umiddelbart er noget man vil kunne overføre på andre melodier?

Del 1 slutter med (bas)ostinat- og ekko-teknikker. Ostinat er en meget brugbar teknik (og ikke kun i bassen), som dog har den iboende fælde, at man skal være meget tydelig overfor menigheden hvornår den sidste rundgang slutter. Lidt pudsig citeres Händels Passacaglia i g-mol som et af eksemplerne fra litteraturen, selvom den mere er passacaglia af navn end af gavn.

Bogens 2. del omhandler de forskellige stilarter i koralbogen, fra middelalder/renæssance til de nyere "rytmiske" salmer.

Vi starter med parallel organum og faux bourdon. Enkle og virkningsfulde byggesten, der både kan lyde af middelalder og renæssance, men også kan bruges til at skabe en mere moderne sound.

Så følger en række dansesatser med inspiration fra bl.a. Praetorius og Byrd, og eksempler på hvordan de i uddrag kan bruges i udformning af salmeforspil med renæssance-lyd, især til salmer i tredelt takt.

Afsnittene om biciniumsatser og 3-4-stemmige fugerede satser i tidlig og

højbarok fungerer fint som supplement til polyfoni og fugerede forspil fra Del 1. Og de efterfølges af de såkaldte aria-forspil, der fokuserer på den interessante modstemme til salmen. Hvor man med akkordbrydninger eller med små stiknoder, der viser mulige meloditoner, hjælpes godt på vej.

Efter et fint og brugbart afsnit om Freylinghausens melodier kommer vi til romantikken. Indledningsvist opstilles en fin liste med stiltræk for den tidlige romantik, men hele 16 fyldige eksempler (og senere 15 eksempler fra højromantikken) er i overkant, og færre eksempler kunne have vist det samme.

I højromantikken kommer især harmonikken i forgrunden, og det er også et rigtig omfattende emne! Vi kommer omkring hel- og halvformindskede firklange og deres omtydningsmuligheder, mere eller mindre pludselige ryk til medianttonearter, hvordan man kan romantisere sekvenserne vha. kromatik og højere opbyggede akkorder. Alt sammen rigtig fint og meget brugbart.

Jeg kunne godt savne lidt mere om den for stilen så typiske altererede vekseldominant og om den øgede brug af melodiske dissonanser (og måske at få vist djævelmøllesekvensen?). Jeg ved godt det ikke er en decideret teoribog (og derfor tilgiver jeg også begrebsforvirrende betegnelser som "forhøjede ledetoner" og "Tonika-64-akkord", når der egentlig menes Tonika på kvinten eller Dominant-64), men det er meget brugbare virkemidler i stilen.

Thomas Laub og Carl Nielsen får hver deres kapitel, hvoraf der kun er nyt stof i kapitlet om Nielsen, der jo har så personligt et tonesprog.

Brugen af modalitet i det 20. århundrede er et spændende emne. De smukke harmoniske lysskift med inddragelse af karakteristika fra de forskellige kirketonearter (især den lydiske kvart), de friere skalaegne dissonanser, spændingsløsheden/undgåelsen af den klassiske ledetone er alle virkningsfulde karaktertræk i denne stil. Og i kapitlet får vi mange gode tips og tricks!

Del 2 slutter med et kapitel om de nyere, mere rytmisk prægede salmer. Der vises pædagogiske eksempler på forspil med lifts, clavesrytmer og som jazzvals. Samt et enkelt avanceret forspil med højt opbyggede jazz-akkorder (det ville også føre for vidt, i en bog som denne, at gå dybere ind i jazz-harmonikken).

Tredje og sidste del af bogen er klart den korteste. Den består af 25 forspil, hvor ideer, teknikker og stilarter fra bogens to første dele sættes sammen på kryds og tværs.

Og det er jo her det for alvor begynder at blive rigtig sjovt!

Hvad enten målet er at lave stilkopier eller udforske et mere personligt udtryk i sine nedskrevne forspil, så får værktøjskassen en opfyldning og kreativiteten en vitaminindsprøjtning gennem læsning af denne gode inspirationsbog.

Og jeg kan varmt anbefale den til alle der har lyst til at arbejde mere med emnet.

EUROPEAN CONFERENCE FOR PROTESTANT CHURCH MUSIC

Den europæiske konference for protestantisk kirkemusik har en turnus, hvor man mødes i Strasbourg hvert andet år og hvert andet år i et af medlemmernes lande. I år var konferencen i Strasbourg, hvor 35 deltagere fra 14 lande deltog fra den 26.9. – 29.9.

Når vi ikke er i Strasbourg, er der i sagens natur altid fokus på værtslandets musik og kirkeliv, og omvendt er det altid bredere almene emner, når vi mødes i Strasbourg.

Det første store emne på konferencen var diskussion og orientering om udviklingen i salmesangen og liturgien i de forskellige lande.

Dagen indledtes med et meget interessant foredrag om den såkaldte "Straßburger Liturgik", en gudstjenesteform der blev udviklet efter at Strasbourg kom under tysk herredømme i 1871. Der blev grundlagt et nyt tysk universitet i byen, et universitet der på mange måder var fri af gamle traditioner. I 1887 blev teologen Friedrich Spitta, bror til den navnkundige Bachforsker Philipp Spitta, professor i teologi ved det nye universitet. Sammen

med komponisten Heinrich von Herzogenberg, en nær samarbejdspartner til Philipp Spitta, udviklede de en gudstjeneste, som blev holdt en gang om måneden i den lutherske kirke St. Thomas. Kirkemusikken spiller her en helt central rolle, hele gudstjenesten er opbygget omkring fem udvalgte stykker, og prædikenen tog udgangspunkt i de sunge ord. Koret stod foran alteret når de sang. Der lå et grundigt forarbejde i udviklingen af hver gudstjeneste, så teologi og musik kunne gå i en tæt symbiose. Næsten som et "Gesamtkunstwerk", som det også kendes fra andre tyske kulturinstitutioner.

Der blev dannet et akademisk kor bestående af omkring halvtreds universitetsstuderende, mænd naturligvis, og lige så mange døtre fra de akademiske kredse. Forældre til disse døtre så en ikke ubetydelig sidegevinst ved dette arrangement: en mulighed for at finde passende partnere til døtrene.

Foredraget blev udgangspunkt for efterfølgende diskussioner, hvor synspunkter og erfaringer fra de deltagende lande blev drøftet.

Foredragsholderen kom med fine oplæg:

Musik i gudstjenesten

- Fungerer musikens og ordenes dialog på en harmonisk måde?
- Muligheden for at integrere forskellige historiske stilarter med pop og avantgarde?

Problemer der kan være:

Musik ses ikke som en sproglig begivenhed, men som en stemning.

Musik er blevet en identifikationsmarkør.

Musik skiller mere end den samler.

"Call and response"-handlinger fra popsektoren er rettet mod stimulering, deltagelse (f. eks. klap) uden noget dybere indhold.

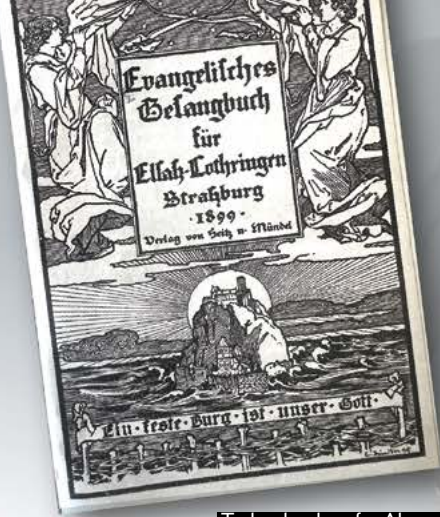
Der er ikke noget musikalsk fællesøjeblik man kan trække på. Sang er yt.

Oplægget gav grobund for livlige diskussioner og erfaringsudvekslinger i små grupper, som derefter blev præsenteret i plenum.

Der er mange fællestræk i de protestantiske kirker i Europa.

En tysk organist kunne berette, at i den kirke hvor han virkede, kom der mange unge. De mødtes i løbet af ugen for at indøve nye sange, som de aflyttede. Om søndagen præsenterede de så det de havde øvet.

Tysk salmebog fra Alsace/Elsass

Sangene havde ikke tilknytning til søndagens tekst, men var tilfældigt valgte. Der var hele tiden udskiftning i repertoire, så der var ikke noget, der holdt mere end et halvt år.

En hollandsk organist fortalte, at hvor han tidligere spillede til omkring 60 bisættelser årligt, spiller han nu kun omkring 6. Nu bruger man afspillet musik eller indkaldte solister i stedet.

Det generelle billede man får, er at pop-musik og brug af afspilning af musik over højttaler er i stærk vækst. Ofte er der ikke en dybere sammenhæng mellem det talte ord og musikken. Indtrykket er, at det er mest udbredt i lande, hvor den protestantiske kirke er den største. Mindretalskirkerne i de tidligere østbloklønde holder stadig fast i den mere traditionsbårne musik. Det kan skyldes, at mindretalskirkenes medlemmer generelt er ret veluddannede. Der er selvfølgelig store forskelle i de enkelte kirker. Mange steder står det godt til, men vi skal ikke være i tvivl om, at vi i Danmark er meget godt stillet på alle parametre i forhold til vores udenlandske kolleger!

Senere på dagen berettede forskellige repræsentanter om forholdene i deres lande.

Der var et større oplæg fra vores naboland, Sverige. Man regner med, at halvdelen af landets kirkemusikere vil gå på pension inden for de næste 15 år. Der uddannes i øjeblikket ca. 20 organister årligt, så de forudser en stor mangel på kvalificerede musikere. Det får også stor betydning for det rige korliv, der stadig er i Sverige med mange frivillige.

Der er et stort arbejde i gang med at lave en ny salmebog, og Den Svenske Kirke har efterlyst nye salmer. Der er indkommet næsten 10.000 forslag. I øjeblikket er 250 af disse ude i menigheder for at blive afprøvet. Den Svenske Kirke planlægger en stor musik- og teologikonference i 2026 med titlen "Vi går til Paradis med sang". Håbet er, at det vil inspirere arbejdet i menighederne.

Vi fik præsenteret en ny salmebog for den protestantiske kirke i Tjekkiet. Kirken har omkring 50.000 medlemmer. Det er en imponerende salmebog med 789 salmer, alle med noder, flere i flerstemmig udgave. Der er en mangfoldighed af stilarter. Udover traditionelle salmer med baggrund i den lutherske salme, er der antifone sange, swing, Taizé, sydamerikanske rytmer, men også nye salmer bygget på den traditionelle østbøhmiske folkemusiktradition, ofte i lydsk toneart og med vekslende taktarter. Vi sang flere af disse meget smukke melodier.

Fredag aften gik turen med sporbahn over Rhinen til Tyskland. I Friedenskirche Kehl var der koncert med titlen "Da pacem Domine. På tværs af grænserne". En offentlig koncert der var arrangeret i anledning af vores konference. Ved koncerten medvirkede et stort kor og blæserensemble bestående af deltagere fra Alsace og Ortenau samt flere kirkemusikere fra både Frankrig og Tyskland. Koncerten indeholdt også en del fællessang, både på tysk og fransk. Koncerten var en del af den forsoningsproces, der stadig er i gang her næsten 80 år efter

Silbermann, St. Thomas, Strasbourg

2. Verdenskrig; en proces som man også kan opleve i Sønderjylland.

Lordagen gik med generalforsamling og udflugt til to af de vidunderlige Silbermann-orgler, Alsace er så rig på. Først til Gries, hvor det sidste af Jean-André Silbermanns orgler står. Orglet er fra 1781 og med 13 stemmer og et manual. Det har været udsat for ombygninger, som de fleste af hans orgler. Det står nu rekonstrueret, og klinger fantastisk levende. Derefter til Bischwiller. Orglet er fra 1729, men er blevet udvidet og ombygget en del gange. Det fremstår desværre mere blegt og anonymt.

Konferencen sluttede med højmesse i den lutherske hovedkirke i Strasbourg, St. Thomas. Her står det berømte Silbermann-orgel fra 1741. Det klinger overdådigt fantastisk. I kirken er der fotostater ved det gamle spillebord med to af de mest berømte organister, der har spillet på orglet: Mozart og Albert Schweitzer. Igen har det været en inspirerende konference med dejligt samvær af europæiske kolleger. Til næste år foregår konferencen i Holland.

FAZIOLI

Eksklusive håndbyggede instrumenter
fra Norditalien

WILH. STEINBERG

Instrumenter fra Eisenberg i Tyskland. Fås med
Renner-mekanik og Kluge-klaviatur

YAMAHA

Velklingende og stabile instrumenter
med præcis og pålidelig mekanik

PIANOSTEMNING & SERVICE

Vi er alle uddannede pianostemmere og instrumentmagere
og vores garanti er landsdækkende. Vi servicerer blandt andre
DR, Det Kgl. Danske Musikkonservatorium, TIVOLI m.fl.
Alle vore instrumenter leveres med 10 års garanti.

Rosenørns Allé 18 | 1634 København V | Tlf.: 33 32 87 20
info@pianoforum.dk | www.pianoforum.dk

Piano Værkstedet
MATTSSON & McGEHEE

1. SØNDAG EFTER HELLIGTREKONGER, 1. TEKSTRÆKKE

Allan Rasmussen, slotsorganist ved Frederiksborg Slotskirke, fortæller om sine musikvalg

Blandt organister er Frederiksborg Slotskirke naturligvis i første række kendt for det historiske Compenius-orgel, en kronjuvel blandt danske orgler, som dog bl.a. i kraft af dets stemning har visse begrænsninger, når det gælder gudstjenestespil. Til det formål har kirken sit hovedorgel bygget af P.G. Andersen (1972) og bagved dette desuden Marcussen-orglet fra 1864. Organisten sidder på bagsiden af hovedorglet og har kontakt med præst og kor via skærme og hovedtelefoner. Det betyder, at kantoriet, som består af professionelle og gode amatører, ikke har visuel kontakt med organisten. Det giver nogle udfordringer, siger Allan Rasmussen, men det opvejes af fornøjelsen ved at have en stor kerne-menighed med lydhørhed over for musik og stor sangglæde.

Siden sin tiltræden som slotsorganist i 2020 har Allan Rasmussen indført, at Compenius-orglet bruges til præludium ved de fleste højmesser, umiddelbart efterfulgt af en introitus sunget af kantoriets 8 sangere. Det giver mulighed for, at organisten kan dirigere koret. Efter indgangs-bøn og præstens velkomst spiller

organisten videre på hovedorglet, mens koret står overfor hinanden på galleriets to langsider.

Om sit musikvalg siger Allan Rasmussen, at det er inspireret af "boliger". Dels læsningen af salme 84 "Hvor elskelige er dine boliger", dels prædikenteksten om den tolvårige Jesus, der vil være i sin fars bolig. De tre vers fra "Vidunderligst af alt på jord" efter altergangen er valgt ud fra denne tanke.

Gudstjenesten indledes med et kort præludium, den første tredjedel af Philips' Pavane i C, hvilket på Compenius-orglet klinger en halv tone højere. Pavanens rolige rytme glider direkte over i Hjemborgs smukke "Hvor elskelige er dine boliger", som begynder i Des-dur.

Der er ikke tradition for motet efter prædiken, til gengæld synger koret et kort "Halleluja".

Ved nadveren synger koret "O, du Guds Lam" uden dirigent, og når organisten er kommet ned til Compenius-orglet improviseres der under altergangen. En af sangerne trækker bælgene. Når bortsendelsesordene har lydt, afsluttes altergangen med nadverversene. Resten af gudstjenesten spilles på hovedorglet. Mendelssohns "Allegro" er den festlige udgang.

Musikvalg

Præludium: Peter Philips (1560-1628):

Dolorosa Pavan

Introitus:

Bjørn Hjelmberg: *Hvor elskelige er dine boliger*

Nadververs:

Chr. Barnekow/Grundtvig: *Vidunderligst af alt på jord* (vers 1, 3 og 4)

Postludium:

Felix Mendelssohn: *Allegro maestoso fra sonate nr. 5 i D-dur*

Allan Rasmussen ved Compenius-orglet

Hovedorglet Frederiksborg Slotskirke

ASTNER ER LYKKEDES RET GODT MED AT SKABE STOR VARIATION

Vibeke Astner: Astners orgelkoraler 1-2 manualiter. Forlaget Klassisk-koncert. Kan købes på noder.dk Pris pr. hæfte kr. 150,-

Slår man op i dansk orgel index og ser fortegnelsen over orglerne i Danmark, er der registreret 2766 orgler. Af dem fremgår det, at 465 ikke har pedal. Med undtagelse af 2 af orglerne uden pedal (på hhv. 13 og 14 stemmer og 2 manualer), er de 463 udstyret med 1 manual og mellem 3 og 7 stemmer.

Det er en sjettedel af landets orgler. Det er i sagens natur en ret begrænset del af orgellitteraturen man kan spille på de små orgler med så få registreringsmuligheder, hvorfor Vibeke Astners nye orgelkoraler i 2 bind må være kærkomment for de mange organister, som uge efter uge skal finde repertoire til højmesser og kirkelige handlinger.

Selv skriver Astner, at hun har valgt at skrive stykkerne for den mindste størrelse orgel for at gøre musikken tilgængelig for så mange som muligt, og for at inspirere kolleger til at se værdien i de små orgler.

Det er i sig selv et sympatisk og relevant projekt, og det er også den store bonus ved udgivelsen, som må siges at være lykkedes. Uanset behovet for nyt og inspirerende repertoire til de mindste orgler, er Astners bidrag med de i alt 34 orgelkoraler meget fine små karakterstykker, "manualiter" som Astner selv kalder dem, som er værd at spille på alle typer orgler, ikke kun de små. Man kan bruge dem som orgelkoraler, men flere går også

ganske fint som lidt længere forspil til salmer eller som inspiration til forspil.

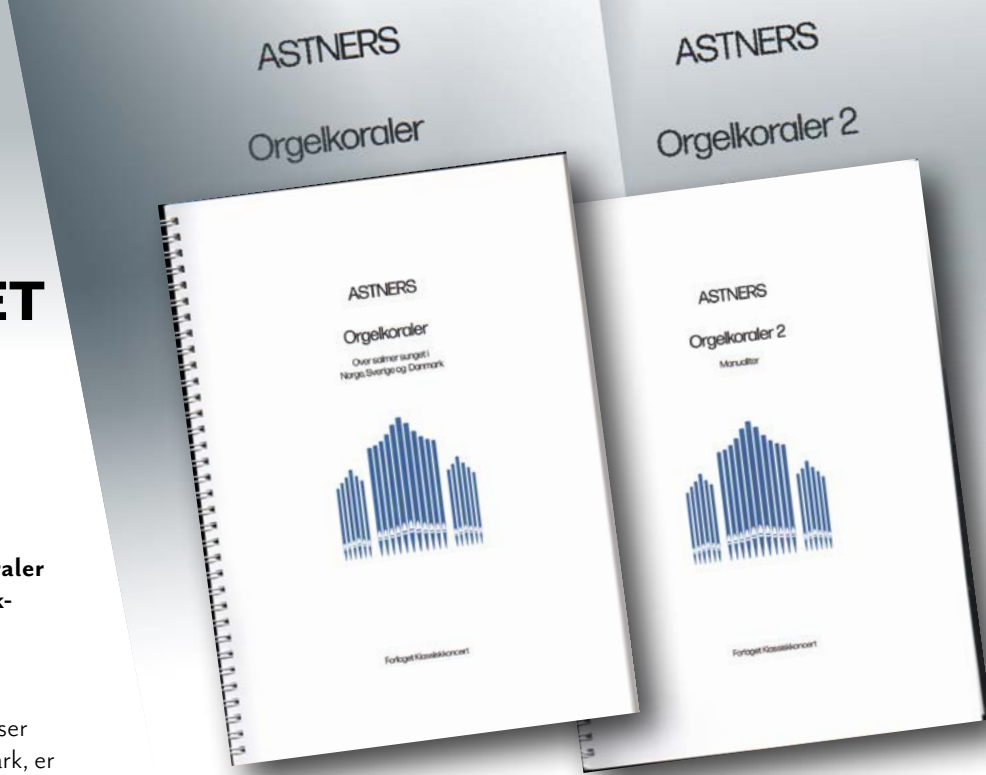
Bind 1 består af 16 orgelkoraler inspireret af salmemelodier sunget i Norge, Sverige og Danmark. Bind 2 er 18 orgelkoraler udsprunget af den danske salmeskat. Orgelkoralerne blev meget aktuelt præsenteret på Nordisk Kirkemusiksymposium i september, hvilket var helt oplagt særligt med det "nordiske" bind 1. I indholdsfortegnelsen i begge bind fremgår det i hvilke sammenhænge det er oplagt at spille de forskellige koraler, både i forhold til kirkeåret og f.eks. til begravelser og vielser, hvilket gør det meget brugervenligt og kan tjene som et pædagogisk materiale også for den uerfarne organist, der er ny i jobbet. Sværhedsgraden er også tilsvarende og let tilgængelig for de fleste organister, men musikken er absolut værd at spille også for den erfarne organist.

I forordet i begge bind er stilen beskrevet som "et nyt ikke atonalt klassisk tonesprog". Gennemgående karakteristisk for satsene er, at hvert lille stykke er en idé, som ofte kører uafbrudt fra start til slut. Mange af koralerne har en næsten komplementær rytme. Orgelpunkter er også flittigt brugt, tilsat smukke og interessante harmonier og sekvenser. Astner er lykkedes ret godt med at skabe stor

variation, så hver sats har sit eget særegne udtryk. Man får også associationer til forskellige stilarter og komponister. Eksempelvis i "Lover den Herre" fra første bind, som er humoristisk og let sarkastisk i sit udtryk, ledes tankerne hen på Kabalevsky eller Prokofiev i en cirkusagtig valserytme og kromatik i akkompagnementet, og melodien med lirekasseagtige figurer. "Vor Herres Jesu mindefest" er f.eks. den eneste koral, hvor man hører en barokagtig fugalignende tostemmig sats.

I de fleste sats er melodistumperne genkendelige. I "Guds menighed, syng" er det dog svært at finde melodien – her ligger genkendeligheden alene i rytmen. En anden sats der adskiller sig fra de øvrige orgelkoraler, er "Maria hun var en jomfru ren", der med variationsats i 3 dele er længere end de øvrige sats. De øvrige koraler har en længde på 1-2 sider.

Denne anmeldelse er ikke udtømmende, og med det menes, at der er mange ting man kan gå på opdagelse i, som ikke er fremhævet her. Så det er altså en klar opfordring til læseren om at anskaffe sig Astners orgelkoraler og selv gå på opdagelse i de fine små og forskellige karakterstykker.

Dylan i kirken

Dissing & Las
featuring Hemmer
på kirkens
orgel

Instrumenteringen er 3 vokaler, klaver, elektrisk og akkustisk guitar samt mundharpe og Kirkens orgel.
Vi kommer selv med anlæg.

Booking: TBA Music - Att: Ole
5153 8885 / On@tbamusic.dk

I efteråret 2025 drager Dissing & Las på kirketurné med nogle af Dylans store sange, der matcher kirkerummets grandiose stemning. Med sig har de en af Danmark bedste organister, Dan Hemmer.

lige fra begyndelsen, har Dylan været dybt inspireret af Biblen og brugt referencer derfra i sin poesi. Det er nogle af de sange Dissing & Las har fundet frem, og synger med stor indlevelse, sammen med kirkeorglets imponerende brusen.

Jens E. Christensen om orglet og organisten. Fortalt til Knud Lindholm Lau. En lydbog i ti kapitler. Kan købes i netboghandelen eller fra www.detvived.dk. Pris kr. 129

"Et musikalsk testamente" kalder retorkeren Knud Lindholm Lau disse betragtninger fra den mangeårige organist ved Vor Frelsers Kirke Jens E. Christensen. De to har gennem tre år haft samtaler om Jens E.'s erfaringer og tilgang til orgelspillet og musikken. Det er der kommet en lydbog med omkring 6 timers samtale og musik ud af. Knud Lindholm Lau tager rollen som indfølelse og nysgerrig lægmand, der stiller åbne spørgsmål til den nu pensionerede Jens E., som svarer tænksomt, dialektisk og ind imellem ganske overraskende. Men altid med en stilfærdig, ydmyg holdning, der ikke skygger for det bagvedliggende mesterskab. Lydbogen er inddelt i ti kapitler med forskellige overskrifter, som f.eks. "indstudering", hvor Bachs "Wachet auf" tages under lup og fører til principielle drøftelser af det at lære nye stykker. "Jeg hader at spille fra bladet. Man må gerne tænke sig om, inden man taler." Et andet handler om Bachs d-mol toccata og fuga. Undervejs demonstrerer Jens E. forskellige typer legato – barok, fransk romantik. Til sidst får vi Jens E.'s beåndede indspilning fra Helikon Records. I et interessant kapitel bruges der optagelser fra såkaldte binaurale hovedtelefoner, hvor man hører, hvordan det samme

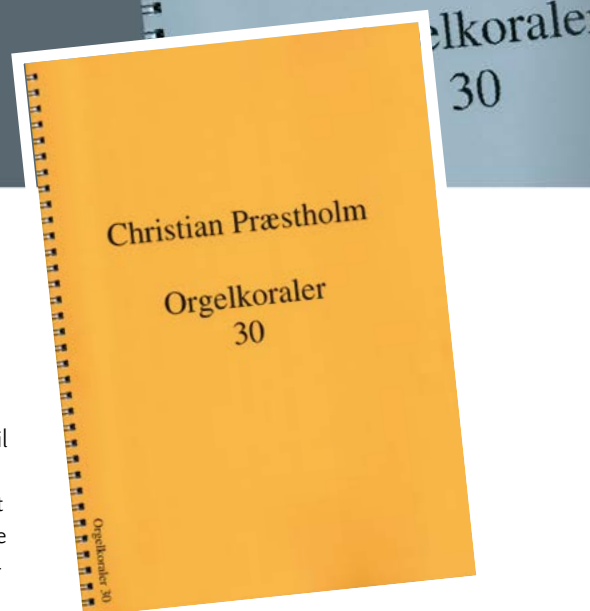
stykke musik lyder i rummet, i ørerne på en kirkegænger, og i organistens "hule". Noget at tænke over for en organist, der vil nå ud til tilhørerne.

Lydbogen rummer også en komplet optagelse af Jens E.'s mindeværdige 75 års-fødselsdags- og afskedskon-

cert 21. august 2021. Selv ved sin sidste koncert spillede han en uropførelse af Svend Erik Werner.

I de sidste to kapitler fortæller Jens E. Christensen om sit musikalske livsforløb, lærere og inspirationer, hvor han ud over lærerne Grethe Krogh, Werner Jacob og Santiago Kastner nævner navne som dirigenten Wilhelm Furtwängler og kritikeren Hansgeorg Lenz. Jens E. er selv en inspirerende lærer, og han fortæller om sin store glæde ved at undervise, om at vise eleverne de uanede muligheder og selv tage ved lære af eleverne. Hans samarbejde med avantgarde-musikere som Axel Borup-Jørgensen og Per Nørgård har været at opleve dørene blive åbnet. Så forskellige komponist-temperamenterne end har været, har de alle været meget ydmyge over for deres fag. Det kunne han også have sagt om sig selv.

I sidste kapitel spørger Knud Lindholm Lau om, hvordan man øver sig. Svaret er en opfordring til at give sig tid, at man skal være afslappet og give sig hen, så kroppen tilegner sig musikken og gør den til sin egen. "Man må ikke blive utålmodig. Kroppen lærer også mig noget, så jeg kommer videre med mit spil." Jens E. Christensen hævder, at han aldrig har haft så nemt ved det som visse andre, men egentlig altid har været glad for at give sig den tid det krævede. At han nåede længere og dybere ind i musikken end mange andre, er både hans indspilninger og denne lydbog et bevis på.

Christian Præstholt: Orgelkoraler 30. Kan købes på Noder.dk eller christiankaffe@gmail.com Pris kr. 139,-

Så er Christian Præstholt nået til hæfte 30 i sin mammutserie af orgelkoraler over melodier til Den Danske Koralbog. Mange vil sikkert automatisk bestille den, for det er jo efterhånden velkendt, at serien borger for kvalitet. Det nye hæfte omfatter 10 orgelkoraler, de fleste til meget kendte melodier, dog også en koral over den færøske melodi til "Herre Gud! Dit dyre navn og ære" i toccata-stil. Spændvidden er som sædvanlig stor og går fra den lette, scherzoagtige "Lysets engel går med glans" til den klagende, kromatiske "Vor Jesus kan ej noget herberg finde" (Pontoppidans melodi). Der er en smuk, meditativ "Hil dig, Frelser og Forsoner" og en version af Gades "Som markens blomst henvisner fage" med cantus firmus i pedalet. "Herrens røst var over vandet" er en anden orgelkoral i romantisk stil. I den festlige ende kan fremhæves "Den signede dag med fryd vi ser", der fremstår som en lille barok koncertsats og "I østen stiger solen op" som en fuld ouverture i fransk stil med prunkfulde, punkterede rytmer og en hurtig, fugeret midterdel. Optagelser af de nye orgelkoraler ligger på komponistens hjemmeside.

Henrik Engelbrecht: Drengenes verden. Københavns Drengenor 1924-2024. Kan købes på drengenesverden@sag.dk. Pris kr. 250,-

Der har allerede været udgivet mange bøger og artikler om Københavns Drengenor, også i forbindelse med jubilæer. Men der er nok en af de lettest læselige og mest velskrevne, og i hvert fald med det flotteste billedmateriale. Henrik Engelbrecht forstår at gøre noget, der let kunne blive til en kedelig pligt opgave, til medrivende læsning. Han følger drengekorhistorien fra 1920-erne, hvor Leipzigs Thomanerkor med Karl Straube i spidsen besøgte København og gav brødrene Wilhelm

Hansen ideen til at skabe noget tilsvarende. Den unge Mogens Wöldike blev udset til at lede det nye kor, som havde sin stiftende generalforsamling i september 1924. I 1929 fik koret et fast hjem i Hindegade Skole, en nedslidt gammel bygning, der imidlertid fungerede som sangskole indtil 1972, hvor det nye Sankt Annæ Gymnasium på Sjælør Boulevard stod klart til indflytning. Undervejs har koret fungeret som kirkekor i først Slotskirken og senere Vor Frue Kirke. Foreningen af skolegang og sangundervisning, der er den særlige udfordring når man arbejder med drengestemmer, har været tænkt ind fra starten, og det er nok en af grundene til at koret har fungeret så godt i 100 år. Bogen handler både om de personer der har arbejdet i koret gennem tiden, de

mange rejser og om repertoiret, der qua Wöldikes smag i mange år var fast forankret i det klassiske og nyere repertoire, med ganske få afstikkere til romantikken. Der er vidneudsagn fra en række kormedlemmer fra forskellige epoker, som senere blev kendte, enten som sangere eller i andre sammenhænge. Desuden en liste over korets vigtigste udlandsrejser og en diskografi. De indledende kapitler, en overflyvning af drengekorsangens historie i Danmark og et kort resume af de kirkemusikalske forhold i Danmark i årene op til dannelsen af Drengekoret, er så nødtørftige, at de måske godt kunne være udeladt. Men ellers er bogen grundig på en underholdende måde, ingen ringe bedrift.

Orglet i Blovstrød Kirke.

Opus 1054

Indviet november 2023

15 stemmer, 2 manualer og Pedal

Frobenius Orgelbyggeri

Hammerbakken 20
3460 Birkerød.
Tlf: 45 87 07 55

DOKS'EN UD AF BOKSEN Af Mikael Garnæs

Jens Erik Rugager

HELE FAMILIEN SYNGER

Jens Erik Rugager Kristensen, organist ved Vor Frelzers Kirke, Vejle, fortæller om familiekor og gospel

Den rytmiske musik, og især gospelmusikken, har Jens Erik Rugager Kristensen altid været grebet af. I sine skiftende organiststillinger har han arbejdet med gospelkor, og i de senere år har han dannet et familiekor med sin kone, børn og svigerbørn, som laver julekoncerter med rytmisk kirkemusik. "Gospelmusikken var der opbakning til fra kirkens side i mine tidligere stillinger i Sdr. Felding, hvor jeg selv startede og ledede koret "Gospel for Christ", og delvis i Grindsted, hvor jeg var i 13 år. Her i Vejle, hvor jeg blev ansat for godt et halvt år siden, har korets musikalske profil til dels været en anden, og jeg er ansat til også at gøre det lidt mere rytmisk efterhånden. Men det skal også være et ønske fra præster, menighed og arbejdsgivere. Til påske planlægger vi koncerter, der bliver mere over i gospel-retningen."

"Gospelmusikken siger mig meget. Jeg har tre gange været i USA og oplevet gospel i "sorte" kirker, og både teksterne og musikken taler stærkt til mig. De sorte synger ofte på øret og bruger ikke noder. Korlederen har stemmerne i hovedet og lærer dem fra sig. Det er en anden måde end vi europæere

typisk gør. For en del år siden var der en gospel-bølge her i landet, hvor mange unge sprang med på vognen, men det er mit indtryk, at det efterhånden mere er blevet et voksen-fænomen. Mange voksne mennesker får lyst til at synge i kor, har måske ingen nodekundskaaber eller kendskab til klassisk musik, men kan så udleve det i et gospelkor, hvor der er plads til alle der har lyst til at synge. På nogle områder stiller gospelmusikken mindre krav, men derfor man kan alligevel godt arbejde seriøst. Selv har jeg det fint med at arbejde med amatører."

Julekoncerterne med familiekoret begyndte i 2018 og har været en årligt tilbagevendende begivenhed bortset fra corona-årene. De udsprang af familiens sang derhjemme. "Min kone og jeg har altid sunget med vores fem børn og præget dem musikalsk. De sang med i mine forskellige kor, og i dag har vi svigersønner, der bidrager. Konceptet er, at vi laver to koncerter på en søndag i december. Vi over tre gange inden en koncert, så der skal arrangeres børnepasning. Jeg laver lydfiler, som de over stemmer efter. Min mangeårige samarbejdspartner, organist og pianist Henrik Tjagvad, spiller til. I år

skal vi til Hvide Sande og Lønborg Kirke ved Tarm. Programmerne er julesalmer og carols i rytmiske arrangementer, men også stille ballader og gospel. Et af vores børnebørn er nu 13 år og synger med, så vi er tre generationer i familiekoret."

Nogle af arrangementerne laver Jens Erik selv, men blandt sine yndlingskomponister nævner han i øvrigt den amerikanske gospelmusiker Kirk Franklin, hvis arrangementer tit har stået på programmet. Foruden julekoncerterne med familiekoret planlægger han også julekoncerter med Vor Frelzers Kirkes Kor, som p.t. tæller 33 medlemmer. Tidligere var det ungdomskor, men nu omfatter det både unge og voksne. Også i kirken spiller han ind imellem rytmisk, både på klaver og orgel, både salmer og præ- og post. Palmesøndag 2025 skal koret opføre Martin Alfsens "Syv døgn i Jerusalem" for solister, stort koncertkor og med fire musikere. "Norge har flere gode kirkemusikere i den rytmiske genre. Tore Aas, leder af Oslo Gospel Choir, er en anden norsk komponist, hvis musik jeg godt kan lide at arbejde med."